

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԸ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ.

( Նախկ ելեանից . )

. . . խմբագիր.

Հոկտեմբերի 28 - ին մօտաւորապէս ժամը 12 ին ժամանեց քաղաքս Վեհափառ Հայրապետ և Սրբազնատուրը Կաթուղիկոսն ամենայն Հայոց՝ Մտկար առաջին։ Մեծապատիւ քաղաքաւու Պ. Վասիլ Գեղամեանցը քաղաքիս խորհրդարանի Հայ և Թուրք իրաւասունների հետ միասին դիմաւորեց Նորին Վեհափառութեանը քաղաքից մօտ երկու վերստ հեռաւորութեամբ, ուր այդ և հայ ներկայացնելով՝ կարգաց մի բաւականին ազդու ճառ։ Նորին Վեհափառութիւնը օրհնելով իրաւասուններին, յայտնեց շնորհակալութիւն մեծապատիւ քաղաքագլխին և ընդունեց ճառը։ Քաղաքիս նշանաւոր անձինքներից ոմանք ձիով և ոմանք կառքերով դիմաւորեցին և մեծ հանդիսով ընդունեցին քաղաքիս մէջ։ Այն ճանապարհը, որով անցնումէր Նորին Վեհափառութիւնը իսկուհի էր ամեն գասակարգի մարգիւղներով, երկու կողմի պատշգամբները, լուսամուտները և պատերը զարդարուած էին գեղեցիկ գուրգերով։ Մեծ փողոցի կենդրոնում, հրապարակի վերայ պատրաստուած էր վսեմ՝ կամարը՝ շքեղ տեսարանով, զարդարուած գոյնզգոյն դրօշակներով, և ուր գտնվում էր հոգեւորական գասը եկեղեցական սպասներով, — վայր իջաւ Նորին Վեհափառութիւնը։ Բազմութեան միջից լսվումէին կեցցէների ձայներ և նուիրվում էին Նորին Սրբութեան ոտքի տակ թարմ ծաղիկների փրնջեր՝ կանգնող օրիորդներից և պատանիներից։ Բազմութիւնը ալիքացաւ, երբ սկսեցաւ « Հրաշափառ Աստուած » շարականը. Նորին Վեհափառութիւնը շրջապատուած հոգեւորական դասով անցաւ պճնազարդարուած կամարի տակից — աջ և ձախ կողմերը եպիսկոպոսունքն էին, յետոյ փարգապետը և քահանայք՝ ամենից առաջ կարգով շարուած էին թիմական գպրանոցի աշակերտներն ուսուցիչներով, այոպէս հանդարտ քայլելով՝ գնաց Սուրբ Սարգիս եկեղեցին։ Բազմութեան շատութիւնից բացի եկեղեցուց՝ գաւիթում ևս լցուած էին։ Երգեչաւութիւնը դադարելուց յետոյ՝ Գերապատիւ Սրբազան Սուրենեանցը կարգաց գրասիր մի համակրելի ճառ, որը մեծաւ շնորհակալութեամբ և զուարթ գէմքով ընդունեց Վեհափառ Հայրապետը։ Յետոյ սկսուեցաւ « Էջմիածինն ի հօրէ » շարականը, որի երգելու ժամանակը կանգնե-

ցաւ Նորին Վեհափառութիւնը և աւարտելուց յետոյ սկսեց խօսել եպիսկոպոսութեան և կաթողիկոսութեան բուն նշանակութեան վերաբերմամբ, մաղթելով Նորին Կայսերական Մեծութեան երկար կեանք: Նաև աւետեց ժողովրդոց Հայոց փակուած դպրոցների բացման հատուտուն յոյսը և վերջապէս՝ օրհնութեամբ գոհունակութիւն մատուցանելով ժողովրդական և հոգեւորական դասուց « սղահպանիչ » ասելով վերջացրեց հանդէսը: Դարձեալ Նորին Վեհափառութիւնը տարուեցաւ երգեցողութեամբ Առաջնորդարան, ուր ընդունեց ցանկացողներին: Հայերից յետ չքմացին և Թուրքերից շատերը՝ Վեհափառին տեսնելու վերաբերութեամբ:

Երեկոյեան հրաւիրուած էր — քաղաքը լուսաւորուած էր ի յարգանս Վեհափառ Կաթողիկոսին: Հետեւեալ օրը ներկայացան քաղաքի և պատահող մօտակայ գիւղերի քահանայքը: Քահանայքը Առաջնորդարանի դահլիճում կարգապահութեամբ կանգնած էին: Երբ Վեհափառը Վեհարանից դուրս եկաւ, Գեր. Սրբազան Սուրենեանցը համառօտ բայց գեղեցիկ խօսքերով ներկայացրեց քահանայից Նորին Վեհափառութեանը. Վեհափառը ողջունելուց յետոյ՝ պատուէրներ տուաւ քահանայից: Ահա նորա խօսքերի էական մասերը — « աշխատեցէք դուք հովուել ժողովրդոցը և ոչ ժողովուրդը՝ ձեզ — եղէք հովուող և ոչ հովուեալ: Իմ օրօք հոգեւորականութեան պատիւը պէտք է բարձրանայ: Այն հոգեւորականը — թէ վարդապետ և թէ քահանայ, որ չէ ցանկանում սրբութեամբ կատարել իւր պաշտօնը, լաւ է հեռանայ՝ աշխարհականաց կարգումն մնայ: Եւ աշխատեցէք եկեղեցւոյ խորհուրդները և արարողութիւնները գիտութեամբ կատարել »: Քահանայքը Նորին Արքութեան աջը համբուրելուց յետոյ դուրս եկան:

Ահա և Երեւանայ քաղաքագլուխ Պ. Վասիլ Գեղամեանցի ճառը:

« Վեհափառ Սուրբ Հայրապետ,

« Աստուածաբեալ Եպիսկոպոսապետ,

« Հայեաց քաղցր աչօք ի հին աւուրց ալեգարզն Արարատ. հայեաց և Հայրախնամ հեռատես սուրբ հոգւոյդ աչօք՝ որպէս հովիւ քաջ՝ ի համայն սիրելին Քո Հայապգիս, ի սերունդս՝ մեծ և հզօր Նահապետին Հայկայ և քաջ յաղթողին Արամայ, ընդ արդի

օրուեալս ընդ ամենայն կողմանս աշխարհիս: Եւ տէս Դու, զի ցանկամբ ամենեքեան ամենայն հոգւով ընդ բարեբաղդ աւուրս մնաւ Քո ի մերձաւոր քաղաքս մեր առ Առաքելական Աթոռս: Կաթուղիկէ լուսածառով Սուրբ Էջմիածնի, որ մնայ անհամբեր հոգւոյն հրճուանօք արժանաժառանգ Փոխանորդիդ տիեզերալոյս երանութեան՝ սիրալիր իւրում Փեսայիդ, աներկբայ յուսով ընդ Արքեպիսկոպոս արի և արդար Տեսչութեան Նորին, Սրբոյ Հօրն մերոյ ասեմ՝ Գրիգորի Լուսաւորչին՝ ունելով ունիլ և զընթացս և զգործառնութիւնս յամենայնի յօգուտ և ի լուսաւորութիւն իմա՝ և մանաւանդ՝ առուել ևս ի բարեկարգութիւն հոգեւորական դասուն Հայաստանեայց Սուրբ Եկեղեցւոյ մերոյ, որով և ի բարօրական պարծանս ընդհանուր Ազգիդ Հայոց:

« Ահա, Վեհափառ Տէր, այսպիսի լիակատար յուսով ի վերայ բարեխնամ Հովաքեանիդ մերոյ՝ և ամենայն հոգւով մեծափափագ բողձանաց՝ հայցեմք և մեք ի վերնխնամ Տեսչութենէ հոգի զօրութեան և իմաստութեան հանդերձ լի ու լի առողջութեամբ ընդ բազմառեւ ամս պարգեւել Քեզ ընտրելոյդ իւրում՝ ի լրումն ցանկութեան Ազգիդ, ընդ որ ի միասին շնորհ կալնում և ես որպէս ներկայացուցիչ բոլոր հասարակութեան քաղաքիս շնորհաւորել զշնորհաբաշխ մնաւ Քո ի Քաղաքս մեր. և համբուրել ըզ-Արքեպիսկոպոս Սրբ Օճելոյդ Աստուծոյ »:

Արշագանգ.

28 և 29 Հուլիս. 1885 թ. Երևան:

ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ ԳԱԼՍՏԱՆ ՀԱՆԴԻՍԻ ՀԱՄԱՌՕՏ  
ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ.

Երբ հեռագիրն աւետեց Նորին Վեհափառութեան մնալն ի Տփլիս, Երևանայ պաշտօնական տեղիքն ևս սկսեցին պատրաստուիլ Նորին Վեհափառութեան վայելուչ ընդունելութեան համար և ճաշ տալ, որ Նորին Վեհափառութիւնը միջոց չունեցաւ ընդունելու վճռած լինելով շուտ մեկնիլ ի Մայր Աթոռն: Պարոն Նահանգապետը, Պարոն Քաղաքագլուխը, Գերապատիւ Առաջնորդը թեմիս, Թեմական Դպրանոցի Վարչութիւնը՝ իւրաքանչիւրն իրանց վերաբերեալ պատրաստութիւնները տեսան: Ծաղկաձորի,